

**НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ, ЩО ЗДІЙСНЮЄ ДЕРЖАВНЕ
РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРАХ ЕНЕРГЕТИКИ
ТА КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ
(НКРЕКП)**

ПРОТОКОЛ

**відкритого обговорення схваленого проєкту рішення, що має ознаки
регуляторного акта, – постанови НКРЕКП «Про внесення зміни до
Методики формування цін на допоміжні послуги»**

23 грудня 2022 року

*Відкрите обговорення в
режимі відеоконференції*

Присутні:

від НКРЕКП:

Сідоров І. В. – Директор Департаменту енергоринку (головуючий);

Колесніков О. В. – начальник відділу нормативно-правового забезпечення ринку електричної енергії управління регулювання роботи ринку електричної енергії Департаменту енергоринку;

Плахута Л. С. – головний спеціаліст відділу нормативно-правового забезпечення ринку електричної енергії управління регулювання роботи ринку електричної енергії Департаменту енергоринку (секретар);

Рохвадзе Д. Д. – головний спеціаліст відділу нормативно-правового забезпечення ринку електричної енергії управління регулювання роботи ринку електричної енергії Департаменту енергоринку;

Буратинский І. М. – головний спеціаліст відділу нормативно-правового забезпечення ринку електричної енергії управління регулювання роботи ринку електричної енергії Департаменту енергоринку;

від Антимонопольного комітету України:

Пашинська О. С. – заступник начальника відділу погодження нормативно-правових актів у сфері електроенергетики Департаменту досліджень і розслідувань ринків паливно-енергетичного комплексу та житлово-комунального господарства;

від ПрАТ «НЕК «Укренерго»:

Коноплянко Є.О. – експерт з функціонування БР та РДП відділу організації аукціонів на БР та РДП;

Неділько А.В. – провідний інженер відділу організації аукціонів на БР та РДП;

Найденко А. М. – провідний інженер відділу взаємодії з учасниками ринку по внесенню змін до нормативно-правових актів;

Лиховид Ю.Г. – начальник відділу координації роботи АСУТП електростанцій та САРЧП;

Миргородський А.М. – провідний інженер відділу координації роботи АСУТП електростанцій та САРЧП;

Хомяк А.О. – провідний інженер відділу координації роботи АСУТП електростанцій та САРЧП;

від ПрАТ «УКРГІДРОЕНЕРГО»:

Сухецький Б.Л. – заступник генерального директора з комерційної діяльності

Рохварг О. – директор департаменту з комерції;

Бабіч В. – заступник директора департаменту з комерції;

Гречко О. – начальник відділу регуляторної політики;

**від АТ «ДТЕК Дніпроенерго», АТ «ДТЕК Західенерго», ТОВ «ДТЕК
КУРАХІВСЬКА ТЕС»:**

Калашніков І. – менеджер із роботи з ринком електроенергії;

Антропова О. – заступник керівника департаменту з операційних покращень;

Осадча С. – представник.

Порядок денний:

Відкрите обговорення проекту рішення НКРЕКП, що має ознаки регуляторного акта, – постанови НКРЕКП «Про внесення зміни до Методики формування цін на допоміжні послуги» (далі – відкрите обговорення).

Слухали:

1. Головуючий повідомив, що 29 листопада 2022 року на засіданні НКРЕКП, що проводилось у формі відкритого слухання, схвалено проект постанови НКРЕКП «Про внесення зміни до Методики формування цін на допоміжні послуги» (далі – Проект постанови).

Проектом постанови передбачається внесення змін до Методики формування цін на допоміжні послуги, затверджених постановою НКРЕКП, 26.04.2019 № 635 (далі – Методика), що має на меті попередження стрімкого зростання вартості послуг з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління та сприяє стабілізації функціонування ринку електричної енергії в період дії воєнного стану в Україні, шляхом фіксації граничних ціни на допоміжні послуги у період дії в Україні воєнного стану на рівні цін на допоміжні послуги, що були сформовані на плановий період у календарному році, який передував року, в якому було прийнято рішення про введення воєнного стану в Україні.

Проект постанови разом з обґрунтуванням до нього, аналізом його впливу, повідомленням про оприлюднення та порівняльною таблицею оприлюднені на офіційному вебсайті НКРЕКП з метою одержання зауважень і пропозицій від інших органів державної влади, фізичних та юридичних осіб, їх об'єднань та інших заінтересованих осіб, які приймалися у період з 02 грудня до 14 грудня 2022 року (включно).

У визначений строк до Проекту постанови надано пропозиції та зауваження від ПрАТ НЕК «УКРЕНЕРГО», ПрАТ «УКРГІДРОЕНЕРГО», АТ «ДТЕК ДНІПРОЕНЕРГО», АТ «ДТЕК ЗАХІДЕНЕРГО», ТОВ «ДТЕК КУРАХІВСЬКА ТЕС», що оприлюднені на офіційному вебсайті НКРЕКП 19 грудня 2022 року.

2. Під час проведення відкритого обговорення із суб'єктами ринку електричної енергії відбулось детальне та ґрунтовне обговорення наданих зауважень та пропозицій до положень Проекту постанови.

Слухали представників НЕК «УКРЕНЕРГО», ПрАТ «УКРГІДРОЕНЕРГО», АТ «ДТЕК ДНІПРОЕНЕРГО», АТ «ДТЕК ЗАХІДЕНЕРГО», ТОВ «ДТЕК КУРАХІВСЬКА ТЕС».

Представники виробників електричної енергії пропонували залишити положення Методики без змін та під час відкритого обговорення висловили свої застереження та зауваження.

3. У процесі обговорення пропозицій ПрАТ «УКРГІДРОЕНЕРГО» представниками товариства відзначено, що у фінансовому плані ПрАТ «УКРГІДРОЕНЕРГО» на 2023 рік, затвердженому розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21.10.2022 № 935-р, враховано граничні ціни на допоміжні послуги, розраховані відповідно до діючих положень Методики.

У випадку застосування граничних цін на допоміжні послуги на рівні діючих у 2022 році Товариство недоотримає дохід у розмірі 1,0 млрд. грн. (без ПДВ), що може:

- погіршити фінансово-економічні показники діяльності товариства,
- зменшити відрахування податків та дивідендів до державного бюджету,
- погіршити ліквідність, внаслідок чого виникне ризик припинення фінансування товариства міжнародними фінансовими організаціями,

зменшити видатки на технічне обслуговування гідроагрегатів, задіяних у наданні допоміжних послуг, що погіршить технічний стан обладнання.

Зниження граничних цін на допоміжні послуги може призвести до зменшення пропозицій на надання допоміжних послуг та перерозподілу частини обсягів на інші сегменти ринку електричної енергії, що значно зменшить обсяги пропозицій резервів потужності, які так необхідні ОСП.

4. Представниками АТ «ДТЕК ДНПРОЕНЕРГО», АТ «ДТЕК ЗАХІДЕНЕРГО», ТОВ «ДТЕК КУРАХІВСЬКА ТЕС» зауважено, що фіксація цін на допоміжні послуги на рівні 2022 року може призвести до:

- відсутності у ОСП інструментів для балансування системи у вигляді резервів підтримки та відновлення частоти, що в свою чергу знизить надійність енергосистеми в умовах військової агресії російської федерації та необхідності забезпечення стабільної роботи енергосистеми в режимах імпорту/експорту електричної енергії;

- зниження конкуренції на ринку допоміжних послуг та перетікання обсягу генеруючих резервів у більш маржинальні та менш ризикові сегменти гарантованого продажу електричної енергії;

- відсутності дієвого інструменту інвестування в модернізацію резервних потужностей необхідних для стабільної роботи енергосистеми.

З метою зниження тарифу на диспетчеризацію запропоновано виключити із тарифу на диспетчеризацію витрати на закупівлю допоміжної послуги із забезпечення резерву заміщення (ДП РЗ).

5. Представники НЕК «УКРЕНЕРГО» оголосили про наявність пропозиції щодо редакційних уточнень до Проекту постанови.

6. За результатами розгляду позицій учасників відкритого обговорення представник НКРЕКП зазначив, що значне зростання цін на допоміжні послуги у 2023 році у разі застосування діючих положень Методики (на 76%) призведе до збільшення тарифу на послуги з диспетчерського (оперативного-технологічного) управління, які відповідно до положень Кодексу системи передачі, затвердженого постановою НКРЕКП від 14.03.2018 № 310, оплачуються споживачами, виробниками, операторами системи розподілу та учасниками ринку, що здійснюються експортно-імпортні операції (в обсягах експорту/імпорту).

Також зауважено, що принцип розрахунку граничних цін, передбачений Методикою визначає, зокрема, розрахунок втраченої вигоди постачальника допоміжних послуг від продажу електричної енергії за цінами ринку «на добу наперед».

Водночас, оплата постачальнику допоміжних послуг здійснюється як за готовість обладнання до надання таких послуг, так і у разі активації відповідної допоміжної послуги.

Варто зауважити, що при активації допоміжних послуг на завантаження постачальники допоміжних послуг отримують плату за балансуєчу електричну енергію/небаланс. Таким чином, обсяг можливої втраченої вигоди від постачальника допоміжних послуг від продажу електричної енергії за цінами ринку «на добу наперед» зменшується. Також слід відмітити, що ціна балансуєчої енергії на завантаження може бути суттєво вищою ніж ціна на ринку «на добу наперед».

Щодо можливого зниження конкуренції на ринку допоміжних послуг та перетікання обсягу генеруючих резервів на інші сегменти ринку електричної енергії зазначено, що відповідно до положень нормативно-правових актів виробники електричної енергії зобов'язані надавати ОСП допоміжні послуги.

Крім цього, з метою прискорення відновлення пошкодженого обладнання, а також проведення необхідної модернізації, представником НКРЕКП запропоновано розглянути можливість залучення донорської допомоги міжнародних організацій та партнерів.

Втім, положеннями частини третьої статті 3 Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» встановлено, що основними завданнями Регулятора зокрема є забезпечення ефективного функціонування та розвитку ринків у сферах енергетики та комунальних послуг; забезпечення захисту прав споживачів товарів, послуг у сферах енергетики та комунальних послуг щодо отримання цих товарів і послуг належної якості в достатній кількості за обґрунтованими цінами.

У зв'язку з зазначеним та з метою досягнення балансу інтересів споживачів, суб'єктів господарювання, що провадять діяльність у сферах енергетики та комунальних послуг, і держави, зокрема у період дії в Україні воєнного стану, доцільне прийняття Проекту постанови.

Вирішили:

1. Відкрите обговорення Проекту постанови, проведене на засадах гласності та відкритості, вважати таким, що відбулося.
2. За підсумками обговорення визнали за доцільне залишити Проект постанови у схваленій редакції.
3. Оприлюднити протокол відкритого обговорення Проекту постанови разом із Таблицею узгоджених позицій до Проекту постанови, в якій зазначити зауваження та пропозиції, що враховуються і не враховуються, та мотиви їх відхилення, на офіційному вебсайті НКРЕКП.

Головуючий

Ілля СІДОРОВ

Секретар

Любов ПЛАХУТА

Таблиця узгоджених позицій до проекту рішення НКРЕКП «Про внесення зміни до Методики формування цін на допоміжні послуги», що має ознаки регуляторного акта

Редакція спірної частини проекту рішення/частини проекту рішення	Зауваження та пропозиції	Спосіб врахування або мотиви відхилення зауважень (пропозицій)
<p>1. Загальні положення ...</p> <p>1.8. У період дії в Україні воєнного стану та до завершення календарного року, у якому прийнято рішення про припинення або скасування воєнного стану, ціни на допоміжні послуги визначаються на рівні цін на допоміжні послуги, сформованих на плановий період у календарному році, який передував року, у якому було прийнято рішення про введення воєнного стану в Україні.</p>	<p>Пропозиції НЕК «Укренерго»: 1.8. У період дії в Україні воєнного стану та до завершення календарного року, у якому прийнято рішення про припинення або скасування воєнного стану, ціни на допоміжні послуги визначаються на рівні цін на допоміжні послуги, що діяли протягом року, в якому було прийнято рішення про введення воєнного стану в Україні.</p> <p><i>Зміни пропонуються у вигляді редакційного уточнення для уникнення подвійного трактування.</i></p>	<p>Не враховано, визнано за доцільне викласти пункт у схваленій редакції</p>
	<p>Пропозиції ПрАТ «Укргідроенерго»: ~~1.8. У період дії в Україні воєнного стану та до завершення календарного року, у якому прийнято рішення про припинення або скасування воєнного стану, ціни на допоміжні послуги визначаються на рівні цін на допоміжні послуги, сформованих на плановий період у календарному році, який передував року, у якому було прийнято рішення про введення воєнного стану в Україні.~~</p> <p><i>ПрАТ «Укргідроенерго» (далі – Товариство) не підтримує та заперечує проти прийняття запропонованих змін до Методики формування цін на допоміжні послуги з огляду на таке.</i></p> <p><i>Розрахунок цін на допоміжні послуги відбувається відповідно до діючої Методики формування цін на допоміжні послуги, затвердженої постановою НКРЕКП від 26.04.2022 № 635 (далі – Методика).</i></p> <p><i>Відповідно до положень Методики оператор системи передачі (далі – ОСП) розрахував та опублікував на своєму офіційному вебсайті граничні ціни на допоміжні послуги на 2023 рік. На підставі затверджених граничних цін на допоміжні послуги на 2023 рік Товариство розрахувало, а Кабінет Міністрів України, розпорядженням від 21.10.2022 № 935-р, затвердив фінансовий план ПрАТ «Укргідроенерго» на 2023 рік.</i></p> <p><i>Однією із частин наповнення річного бюджету Товариства є надходження від надання допоміжних послуг у 2023 році.</i></p> <p><i>У випадку прийняття зміни до Методики формування цін на допоміжні</i></p>	<p>Не враховано, визнано за доцільне викласти пункт у схваленій редакції</p> <p>Положеннями законодавства встановлено, що основними завданнями Регулятора зокрема є забезпечення ефективного функціонування та розвитку ринків у сферах енергетики та комунальних послуг; забезпечення захисту прав споживачів товарів, послуг у сферах енергетики та комунальних послуг щодо отримання цих товарів і послуг належної якості в достатній кількості за обґрунтованими цінами визнано за доцільне</p>

послуги, граничні ціни на допоміжні послуги залишаться на рівні діючих у 2022 році, що призведе до значної втрати доходів Товариства, а саме, – 1,0 млрд. грн. (без ПДВ).

Таке зменшення розміру доходів Товариства відносно затвердженого фінансовим планом ПрАТ «Укргідроенерго» на 2023 рік призведе до погіршення фінансово-економічних показників діяльності Товариства, що унеможливить його затвердження Кабінетом Міністрів України через недотримання вимог наказу Мінекономіки від 02.03.2015 № 205 щодо забезпечення збільшення показників чистого прибутку, рентабельності діяльності підприємства та сплати податків і зборів до державного бюджету.

Крім того, Товариство має забезпечити виконання заходів, передбачених Інвестиційною програмою ПрАТ «Укргідроенерго» на 2023 рік. Зауважуємо, що ПрАТ «Укргідроенерго» має укладені кредитні угоди з міжнародними фінансовими організаціями МБРР, ЄБРР та ЄІБ щодо реалізації інвестиційних проєктів Товариства, виконання яких гарантується державою.

У разі погіршення ліквідності виникне ризик припинення фінансування Товариства міжнародними фінансовими організаціями, постане вимога погашення усіх залучених Товариством кредитних коштів та, у разі невиконання Товариством вимог кредиторів, звернення до держави щодо необхідності виконання державою гарантійних зобов'язань за кредитними зобов'язаннями Товариства з погашенням кредитів.

Внаслідок чого будуть зменшені видатки на технічне обслуговування гідроагрегатів задіяних у наданні допоміжних послуг, що спричинить ще більший дефіцит потужності в енергосистемі.

Слід зазначити, що основною вимогою європейської мережі операторів системи передачі електроенергії (ENTSO-E) є підтримання параметрів надійності та якості електричної енергії в ОЕС України та забезпечення, у повному обсязі, національного оператора системи передачі резервами регулювання частоти та активної потужності в автоматичному режимі.

Так, 15.11.2022 був завданий, російською федерацією, масований ракетний удар по енергетичній інфраструктурі України, внаслідок чого з 22 години 15.11.2022 до 1 години 16.11.2022 черговий диспетчер НЕК «Укренерго» підключав не задіяні для надання ДП гідрогенератори Товариства до центрального регулятора системи автоматичного

залишити

Значне зростання цін на допоміжні послуги у 2023 році у разі застосування діючих положень Методики (на 76%) призведе до збільшення тарифу на послуги з диспетчерського (оперативного-технологічного) управління, які оплачуються споживачами, виробниками, операторами системи розподілу та учасниками ринку, що здійснюються експортно-імпортні операції (в обсягах експорту/імпорту), що під час військового стану в Україні матиме суттєвий вплив на усіх учасників ринку.

	<p>регулювання частоти та потужності (далі – ЦР САРЧП), для збільшення необхідного обсягу автоматичних резервів потужності та зазначив, що енергосистема України надійно регулюється завдяки підключенню до ЦР САРЧП додаткових гідрогенераторів Товариства.</p> <p>Тобто, ПрАТ «Укргідроенерго» є надавачем резервів потужності останньої надії. У разі погіршення технічного стану гідроагрегатів Товариства, внаслідок чого будуть зменшені резерви потужності, це може призвести до катастрофічних наслідків для енергосистеми України, що в свою чергу збільшить фінансове навантаження на всіх споживачів та виробників електричної енергії та неодмінно до підвищення собівартості продукції та знизить її конкурентоспроможність.</p> <p>Разом з тим, встановлення не ринкових цін на сегменті ринку допоміжних послуг може призвести до перерозподілу частини обсягів на інші сегменти ринку електричної енергії, що значно зменшить обсяги пропозицій резервів потужності, які так необхідні ОСП.</p>	
	<p>Пропозиції АТ «ДТЕК Дніпроенерго»: Вилучити пункт 1.8.</p> <p><i>Товариство не підтримує запропоновані зміни до Методики зважаючи на наступне.</i></p> <p><i>По перше, допоміжні послуги з забезпечення резервами відновлення та підтримання частоти, які надаються учасниками ринку допоміжних послуг є критично необхідними для забезпечення ОСП стабільної роботи енергосистеми, особливо у поточних умовах масованих військових атак на енергетичну інфраструктуру. Встановлення неконкурентних цін на цьому сегменті може призвести до перетоку частини обсягів на інші ринки та неможливості закупки ОСП достатніх обсягів резервів.</i></p> <p><i>Більше того, ринок допоміжних послуг уже є дефіцитним. Зокрема, відповідно до листа НЕК «Укренерго» листом № 01/33149 від 08.08.2022 необхідні обсяги допоміжних послуг з регулювання частоти та потужності у 2023 році складають 3 241 МВт потужності (2160 МВт на завантаження, 1081 МВт на розвантаження), тоді як по факту 9 місяців 2022 року фактично доступно та було закуплено ОСП на ринку у середньому 1103 МВт (804 МВт на завантаження, 299 МВт на розвантаження) (таблиця 1). Тобто, через відсутність пропозиції НЕК «Укренерго» зміг закупити лише 75% потреби енергосистеми в резервах підтримки частоти (РПЧ), 62% потреби в резервах відновлення частоти</i></p>	<p>Не враховано, визнано за доцільне викласти пункт у схваленій редакції</p> <p>Положеннями законодавства встановлено, що основними завданнями Регулятора зокрема є забезпечення ефективного функціонування та розвитку ринків у сферах енергетики та комунальних послуг; забезпечення захисту прав споживачів товарів, послуг у сферах енергетики та комунальних послуг щодо отримання цих товарів і послуг належної якості в достатній кількості за обґрунтованими цінами визнано за доцільне залишити</p>

(РВЧ) та 0% резерву заміщення (РЗ).

Дефіцит на ринку в 2022 році був поглиблений через тимчасову втрату контролю над Запорізькою АЕС, Луганською та Запорізькою ТЕС, що надавали значний обсяг автоматичних резервів на ринку допоміжних послуг. Неконкурентні у порівнянні з іншими енергетичними ринками ціни, зокрема в сегменті РВЧ призвели до зростання дефіциту потужності з 30-35% в березні 2022 року до 52% в вересні 2022 року. Збереження поточних неринкових цін на допоміжні послуги призведе до поглиблення тенденції дефіциту.

По-друге, фіксація цін на невизначений термін ставить під загрозу проекти розширення потужностей на ринку допоміжних послуг, необхідність реалізації яких підтверджує ОСП. Зокрема, НЕК «Укренерго» листом № 01/27948 від 07.07.2022 просить Товариство «...розглянути можливість при формуванні кошторису на 2023 рік передбачити видатки для виконання необхідних заходів з модернізації Ладжинської ТЕС, Криворізької ТЕС та Придніпровської ТЕС, що спрямовані на забезпечення технічної спроможності до надання допоміжних послуг з РПЧ та аРВЧ». В свою чергу, Товариство зазначає, що інвестиційними програмами розвитку генеруючих потужностей ДТЕК на 2023 рік передбачено значний обсяг робіт на модернізацію обладнання Придніпровської та Криворізької ТЕС. Проте, фінансування цих робіт можливе лише за умов встановлення ринкових цін та дотримання прогнозованої методології ціноутворення на ринку допоміжних послуг. Зазначаємо, що умови фіксації цін на допоміжні послуги Товариство недоотримає протягом 2023 року інвестицій у розширення резервів у розмірі 156 млн грн.

По-третє, відсутність у ОСП інструментів для балансування системи у вигляді достатніх резервів підтримки та відновлення частоти призведе до невиконання НЕК «Укренерго» критеріїв якості регулювання енергосистеми відповідно до System Operation Guideline (SOG) ENTSO-е, що в свою чергу, може призвести до обмежень імпорту чи експорту електричної енергії.

Зважаючи на вищезазначене, вважаємо, що впровадження політики стримування витрат ОСП на придбання допоміжних послуг у 2023 році призведе до:

– відсутності у ОСП інструментів для балансування системи у вигляді резервів підтримки та відновлення частоти, що в свою чергу знизить

Значне зростання цін на допоміжні послуги у 2023 році у разі застосування діючих положень Методики (на 76%) призведе до збільшення тарифу на послуги з диспетчерського (оперативного-технологічного) управління, які оплачуються споживачами, виробниками, операторами системи розподілу та учасниками ринку, що здійснюються експортно-імпортні операції (в обсягах експорту/імпорту), що під час військового стану в Україні матиме суттєвий вплив на усіх учасників ринку.

	<p>надійність енергосистеми в умовах військової агресії російської федерації та необхідності забезпечення стабільної роботи енергосистеми в режимах імпорту/експорту електричної енергії;</p> <ul style="list-style-type: none"> – зниження конкуренції на ринку допоміжних послуг та перетікання обсягу генеруючих резервів у більш маржинальні та менш ризикові сегменти гарантованого продажу електричної енергії; – відсутності дієвого інструменту інвестування в модернізацію резервних потужностей необхідних для стабільної роботи енергосистеми. 	
	<p>Пропозиції АТ «ДТЕК Західенерго»: Вилучити пункт 1.8.</p> <p><i>Товариство не підтримує запропоновані зміни до Методики, та просить не вводити в силу дане рішення зважаючи на наступне.</i></p> <p><i>По перше, допоміжні послуги з забезпечення резервами відновлення та підтримання частоти, які надаються учасниками ринку допоміжних послуг є критично необхідними для забезпечення ОСП стабільної роботи енергосистеми, особливо у поточних умовах масованих військових атак на енергетичну інфраструктуру. Встановлення неконкурентних цін на цьому сегменті може призвести до перетоку частини обсягів на інші ринки та неможливості закупки ОСП достатніх обсягів резервів.</i></p> <p><i>Більше того, ринок допоміжних послуг уже є дефіцитним. Зокрема, відповідно до листа НЕК «Укренерго» листом № 01/33149 від 08.08.2022 необхідні обсяги допоміжних послуг з регулювання частоти та потужності у 2023 році складають 3 241 МВт потужності (2160 МВт на завантаження, 1081 МВт на розвантаження), тоді як по факту 9 місяців 2022 року фактично доступно та було закуплено ОСП на ринку у середньому 1103 МВт (804 МВт на завантаження, 299 МВт на розвантаження) (таблиця 1). Тобто, через відсутність пропозиції НЕК «Укренерго» зміг закупити лише 75% потреби енергосистеми в резервах підтримки частоти (РПЧ), 62% потреби в резервах відновлення частоти (РВЧ) та 0% резерву заміщення (РЗ).</i></p> <p><i>Дефіцит на ринку в 2022 році був поглиблений через тимчасову втрату контролю над Запорізькою АЕС, Луганською та Запорізькою ТЕС, що надавали значний обсяг автоматичних резервів на ринку допоміжних послуг. Неконкурентні у порівнянні з іншими енергетичними ринками ціни, зокрема в сегменті РВЧ призвели до зростання дефіциту потужності з 30-35% в березні 2022 року до 52% в вересні 2022 року. Збереження</i></p>	<p>Не враховано, визнано за доцільне викласти пункт у схваленій редакції</p> <p>Положеннями законодавства встановлено, що основними завданнями Регулятора зокрема є забезпечення ефективного функціонування та розвитку ринків у сферах енергетики та комунальних послуг; забезпечення захисту прав споживачів товарів, послуг у сферах енергетики та комунальних послуг щодо отримання цих товарів і послуг належної якості в достатній кількості за обґрунтованими цінами визнано за доцільне залишити</p> <p>Значне зростання цін на допоміжні послуги у 2023 році у разі застосування діючих положень Методики (на 76%) призведе до збільшення тарифу на послуги з диспетчерського</p>

поточних неринкових цін на допоміжні послуги призведе до поглиблення тенденції дефіциту.

По-друге, фіксація цін на невизначений термін ставить під загрозу проекти розширення потужностей на ринку допоміжних послуг, необхідність реалізації яких підтверджує ОСП. Зокрема, НЕК «Укренерго» листом № 01/27948 від 07.07.2022 просить Товариство «...розглянути можливість при формуванні кошторису на 2023 рік передбачити видатки для виконання необхідних заходів з модернізації Ладизинської ТЕС, Криворізької ТЕС та Придніпровської ТЕС, що спрямовані на забезпечення технічної спроможності до надання допоміжних послуг з РПЧ та аРВЧ». В свою чергу, Товариство зазначає, що інвестиційними програмами розвитку генеруючих потужностей ДТЕК на 2023 рік передбачено значний обсяг робіт на модернізацію обладнання Ладизинської ТЕС, а АТ «ДТЕК Дніпроенерго» декларується впровадження аналогічних робіт на підприємствах Придніпровської та Криворізької ТЕС. Проте, фінансування цих робіт можливе лише за умов встановлення ринкових цін та дотримання прогнозованої методології ціноутворення на ринку допоміжних послуг.

Зазначаємо, що за умови фіксації цін на допоміжні послуги Товариство недоотримає протягом 2023 року інвестицій у розширення резервів у розмірі 1,782 млрд грн.

По-третє, відсутність у ОСП інструментів для балансування системи у вигляді достатніх резервів підтримки та відновлення частоти призведе до невиконання НЕК «Укренерго» критеріїв якості регулювання енергосистеми відповідно до System Operation Guideline (SOG) ENTSO-е, що в свою чергу, може призвести до обмежень імпорту чи експорту електричної енергії.

Щодо використання фіксації цін на ринку допоміжних послуг на 2023 рік як інструменту зниження прогнозного розміру тарифу на послугу з диспетчерського (операційно-технічного) управління на 2023 рік зазначаємо наступне.

Проектом постанови НКРЕКП «Про встановлення тарифу на послуги з диспетчерського (операційно-технологічного) управління НЕК «УКРЕНЕРГО» на 2023 рік» передбачено встановлення тарифу на диспетчеризацію на рівні 283,18 грн/МВт при діючому тарифі 62,13 грн/МВт (зростання +221 грн/МВт). При цьому, відповідно до розрахунків Товариства, вплив зростання тарифів на допоміжні послуги на зростання

(операційно-технологічного) управління, які оплачуються споживачами, виробниками, операторами системи розподілу та учасниками ринку, що здійснюються експортно-імпортні операції (в обсягах експорту/імпорту), що під час військового стану в Україні матиме суттєвий вплив на усіх учасників ринку.

	<p>тарифу на диспетчеризацію складає лише +45 грн/МВт, або +11 млрд грн в рік.</p> <p>Фактично, фіксація цін на допоміжні послуги не дозволить вирішити питання зниження тарифу на диспетчеризацію у 2023 році, але очікувано призведе до зниження активності на ринку допоміжних послуг в результаті зниження рентабельності цього сегменту.</p> <p>Більш дієвим шляхом зниження тарифу на диспетчеризацію Товариство вважає виключення із тарифу на диспетчеризацію витрат на закупівлю Резерву заміщення (РЗ - робота на газу) та забезпечення роботи генеруючого обладнання на природному газі (за необхідності) через механізм встановлення пільгової ціни на природний газ, як це було передбачено постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2022 р. №222 «Про затвердження Положення про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу» в редакції від березня 2022 року.</p> <p>Зважаючи на вищезазначене, вважаємо, що впровадження політики стримування витрат ОСП на придбання допоміжних послуг у 2023 році призведе до:</p> <ul style="list-style-type: none"> – відсутності у ОСП інструментів для балансування системи у вигляді резервів підтримки та відновлення частоти, що в свою чергу знизить надійність енергосистеми в умовах військової агресії російської федерації та необхідності забезпечення стабільної роботи енергосистеми в режимах імпорту/експорту електричної енергії; – зниження конкуренції на ринку допоміжних послуг та перетікання обсягу генеруючих резервів у більш маржинальні та менш ризикові сегменти гарантованого продажу електричної енергії; – відсутності дієвого інструменту інвестування в модернізацію резервних потужностей необхідних для стабільної роботи енергосистеми; <p>При цьому, не дозволить вирішити питання зниження тарифу на диспетчеризацію для промисловості та генеруючих компаній.</p>	
	<p>Пропозиції ТОВ «ДТЕК КУРАХІВСЬКА ТЕС»: Вилучити пункт 1.8.</p> <p>Товариство не підтримує запропоновані зміни до Методики, та просить не вводити в силу дане рішення зважаючи на наступне.</p> <p>По перше, допоміжні послуги з забезпечення резервами відновлення та</p>	<p>Не враховано, визнано за доцільне викласти пункт у схваленій редакції</p> <p>Положеннями законодавства встановлено, що</p>

підтримання частоти, які надаються учасниками ринку допоміжних послуг є критично необхідними для забезпечення ОСП стабільної роботи енергосистеми, особливо у поточних умовах масованих військових атак на енергетичну інфраструктуру. Встановлення неконкурентних цін на цьому сегменті може призвести до перетоку частини обсягів на інші ринки та неможливості закупки ОСП достатніх обсягів резервів.

Більше того, ринок допоміжних послуг уже є дефіцитним. Зокрема, відповідно до листа НЕК «Укренерго» листом № 01/33149 від 08.08.2022 необхідні обсяги допоміжних послуг з регулювання частоти та потужності у 2023 році складають 3 241 МВт потужності (2160 МВт на завантаження, 1081 МВт на розвантаження), тоді як по факту 9 місяців 2022 року фактично доступно та було закуплено ОСП на ринку у середньому 1103 МВт (804 МВт на завантаження, 299 МВт на розвантаження) (таблиця 1). Тобто, через відсутність пропозиції НЕК «Укренерго» зміг закупити лише 75% потреби енергосистеми в резервах підтримки частоти (РПЧ), 62% потреби в резервах відновлення частоти (РВЧ) та 0% резерву заміщення (РЗ).

Дефіцит на ринку в 2022 році був поглиблений через тимчасову втрату контролю над Запорізькою АЕС, Луганською та Запорізькою ТЕС, що надавали значний обсяг автоматичних резервів на ринку допоміжних послуг. Неконкурентні у порівнянні з іншими енергетичними ринками ціни, зокрема в сегменті РВЧ призвели до зростання дефіциту потужності з 30-35% в березні 2022 року до 52% в вересні 2022 року. Збереження поточних неринкових цін на допоміжні послуги призведе до поглиблення тенденції дефіциту.

По-друге, фіксація цін на невизначений термін ставить під загрозу проекти розширення потужностей на ринку допоміжних послуг, необхідність реалізації яких підтверджує ОСП. Зокрема, НЕК «Укренерго» листом № 01/27948 від 07.07.2022 просить Товариство «...розглянути можливість при формуванні кошторису на 2023 рік передбачити видатки для виконання необхідних заходів з модернізації Ладжинської ТЕС, Криворізької ТЕС та Придніпровської ТЕС, що спрямовані на забезпечення технічної спроможності до надання допоміжних послуг з РПЧ та аРВЧ». В свою чергу, Товариство зазначає, що інвестиційними програмами розвитку генеруючих потужностей ДТЕК на 2023 рік передбачено значний обсяг робіт на модернізацію обладнання Ладжинської ТЕС, а АТ «ДТЕК Дніпроенерго» декларується

основними завданнями Регулятора зокрема є забезпечення ефективного функціонування та розвитку ринків у сферах енергетики та комунальних послуг; забезпечення захисту прав споживачів товарів, послуг у сферах енергетики та комунальних послуг щодо отримання цих товарів і послуг належної якості в достатній кількості за обґрунтованими цінами визнано за доцільне залишити

Значне зростання цін на допоміжні послуги у 2023 році у разі застосування діючих положень Методики (на 76%) призведе до збільшення тарифу на послуги з диспетчерського (оперативного-технологічного) управління, які оплачуються споживачами, виробниками, операторами системи розподілу та учасниками ринку, що здійснюються експортно-імпортні операції (в обсягах експорту/імпорту), що під час військового стану в Україні матиме суттєвий вплив на усіх учасників ринку.

впровадження аналогічних робіт на підприємствах Придніпровської та Криворізької ТЕС. Проте, фінансування цих робіт можливе лише за умов встановлення ринкових цін та дотримання прогнозованої методології ціноутворення на ринку допоміжних послуг. Зазначаємо, що за умови фіксації цін на допоміжні послуги Товариство недоотримає протягом 2023 року інвестицій у розширення резервів у розмірі 441 млрд грн.

По-третє, відсутність у ОСП інструментів для балансування системи у вигляді достатніх резервів підтримки та відновлення частоти призведе до невиконання НЕК «Укренерго» критеріїв якості регулювання енергосистеми відповідно до System Operation Guideline (SOGL) ENTSO-е, що в свою чергу, може призвести до обмежень імпорту чи експорту електричної енергії.

Щодо використання фіксації цін на ринку допоміжних послуг на 2023 рік як інструменту зниження прогнозного розміру тарифу на послугу з диспетчерського (операційно-технічного) управління на 2023 рік зазначаємо наступне.

Проектом постанови НКРЕКП «Про встановлення тарифу на послуги з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління НЕК «УКРЕНЕРГО» на 2023 рік» передбачено встановлення тарифу на диспетчеризацію на рівні 283,18 грн/МВт при діючому тарифі 62,13 грн/МВт (зростання +221 грн/МВт). При цьому, відповідно до розрахунків Товариства, вплив зростання тарифів на допоміжні послуги на зростання тарифу на диспетчеризацію складає лише +45 грн/МВт, або +11 млрд грн в рік.

Фактично, фіксація цін на допоміжні послуги не дозволить вирішити питання зниження тарифу на диспетчеризацію у 2023 році, але очікувано призведе до зниження активності на ринку допоміжних послуг в результаті зниження рентабельності цього сегменту.

Більш дієвим шляхом зниження тарифу на диспетчеризацію Товариство вважає виключення із тарифу на диспетчеризацію витрат на закупівлю Резерву заміщення (РЗ - робота на газу) та забезпечення роботи генеруючого обладнання на природному газі (за необхідності) через механізм встановлення пільгової ціни на природний газ, як це було передбачено постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2022 р. №222 «Про затвердження Положення про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного

газу» в редакції від березня 2022 року.

Зважаючи на вищезазначене, вважаємо, що впровадження політики стримування витрат ОСП на придбання допоміжних послуг у 2023 році призведе до:

– відсутності у ОСП інструментів для балансування системи у вигляді резервів підтримки та відновлення частоти, що в свою чергу знизить надійність енергосистеми в умовах військової агресії російської федерації та необхідності забезпечення стабільної роботи енергосистеми в режимах імпорту/експорту електричної енергії;

– зниження конкуренції на ринку допоміжних послуг та перетікання обсягу генеруючих резервів у більш маржинальні та менш ризикові сегменти гарантованого продажу електричної енергії;

– відсутності дієвого інструменту інвестування в модернізацію резервних потужностей необхідних для стабільної роботи енергосистеми;

При цьому, не дозволить вирішити питання зниження тарифу на диспетчеризацію для промисловості та генеруючих компаній.